

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАДСЛУЧАНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НУВГП

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В. о. директора _____ І. В. Фізик

«____» _____ 2019 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання

за освітнім ступенем «БАКАЛАВР»

на основі раніше здобутих освітніх ступенів: молодший спеціаліст, бакалавр,
спеціаліст, магістр

Березне

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Мета фахового вступного випробування з «Лісового господарства» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, які вступають на основі освітнього (освітньо - кваліфікаційного) рівня за спорідненою спеціальністю з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство».

2. Форма фахового вступного випробування.

Випробування проходить у кілька етапів: на початку засідання голова фахової комісії розпечатує пакет з варіантами білетів, що виносяться на тестове фахове випробування; абітурієнти беруть білет і письмово готуються впродовж 90 хвилин; перевірка членами фахової комісії відповідей абітурієнтів; оголошення оцінки абітурієнтам.

3. Білети: структура білету.

Білет фахового вступного випробування містить 50 тестових запитань. кожне з яких оцінюється в 2 бали.

**Таблиця переводу результатів фахового вступного випробування
в 200 - бальну систему оцінювання**

2	102	52	152
4	104	54	154
6	106	56	156
8	108	58	158
10	110	60	160
12	112	62	162
14	114	64	164
16	116	66	166
18	118	68	168
20	120	70	170
22	122	72	172
24	124	74	174
26	126	76	176
28	128	78	178
30	130	80	180
32	132	82	182
34	134	84	184
36	136	86	186
38	138	88	188
40	140	90	190
42	142	92	192
44	144	94	194
46	146	96	196
48	148	98	198
50	150	100	200

Оцінювання знань та умінь вступників на фахових вступних випробуваннях за шкалою від 100 до 200 балів:

- 176 - 200 відмінно;
- 140 - 174 - добре;
- 100 - 138 - задовільно;
- 0 - 98 - незадовільно.

ЗМІСТ

навчальних програм фахових дисциплін

ЛІСІВНИЦТВО

Ліс, як об'єкт природи і господарської діяльності. Значення лісу в сучасних умовах. Концепція розвитку лісового господарства України. Поняття про лісове насадження. Компоненти насадження, їх лісівниче і господарське значення: деревостан та його складові. Компоненти насадження, їх лісівниче і господарське значення: підріст, підлісок, підгін. Компоненти насадження, їх лісівниче і господарське значення: ЖНП, лісова підстилка, рослинний опад, відпад, позаярусна рослинність. Будова намету деревостану. Відмінні ознаки деревостану: походження, густина. Відмінні ознаки деревостану: склад, запас, зімкнутість крон. Відмінні ознаки деревостану: форма, товарність, повнота. Відмінні ознаки деревостану: вік, бонітет, середній діаметр і висота. Вплив клімату на розповсюдження лісів. Зональність рослинності. Природні зони України. Значення тепла в житті лісу. Відношення деревних порід до тепла. Вплив крайніх температур на ріст і розвиток деревних рослин. Регулювання температурного режиму в лісі. Значення світла в житті лісу. Відношення деревних порід до світла. Ознаки світлолюбивих і тіневитривалих деревних рослин. Методи регулювання світлового режиму в лісі. Значення вологи в житті лісу. Водний баланс в лісі. Відношення деревних порід до вологи. Гідрологічна роль лісу. Склад повітря та його значення для лісу. Забруднення повітря і його вплив на ліс. Відношення деревних порід до шкідливих атмосферних домішок. Шляхи підвищення газостійкості лісових насаджень. Роль вітру в регулюванні біологічних і фізіологічних процесів, що проходять в рослинних організмах. Фізична дія вітру на ліс. Вплив лісу на вітер. Підвищення вітростійкості лісових насаджень. Взаємозв'язок лісу і ґрунту. Відношення деревних порід до багатства ґрунту. Вплив лісу на ґрунт, ґрунтопокращуючі і ґрунтопогіршуючі породи. Рослинний опад і формування лісової підстилки. Заходи по підвищенню родючості лісових ґрунтів. ЖНП під наметом лісу. Рослини як індикатори вологості та родючості лісових ґрунтів. Негативний вплив ЖНП на поновлення лісу. Позитивний і негативний вплив фауни на ліс. Регулювання чисельності лісової фауни. Поняття про поновлення лісу, його види і значення. Природне насінневе поновлення лісу, етапи, їх характеристика. Природне вегетативне поновлення лісу. Ознаки дерев вегетативного походження. Лісівнича оцінка природного насінневого і вегетативного поновлення. Облік природного поновлення лісу. Поняття про ріст і розвиток деревних рослин. Фактори, що впливають на взаємодію деревних рослин у деревостанах. Вікові періоди в житті лісу. Диференціація дерев в лісі та її причини. Природне зріджування деревостанів із віком. Класифікація дерев в лісі за ростом та її практичне значення. Лісівнича характеристика насаджень чистих і мішаних, простих і багатоярусних. Види лісозмін. Варіанти

лісозмін, характерні для лісів України. Регулювання процесів лісозмін. Класифікаційна сітка П.С.Погребняка, Д.В.Вороб'йова. Основні класифікаційні одиниці лісової типології. Характеристика борів, сугрудків. Характеристика суборів і грудів. Визначення типів лісу в польових умовах. Значення лісової типології. Завдання лісівництва. Види користувань лісом. Поділ лісів України на категорії за їх народногосподарським значенням і напрямки ведення господарства в них. Лісогосподарське районування українських лісів. Поняття про спосіб і систему головних рубань лісу. Завдання головних рубань лісу. Класифікація головних рубань лісу. Вибір системи та способу головного рубання лісу. Черговість призначення насаджень в головне рубання. Суцільно лісосічні рубки і особливості їх проведення. Переваги і недоліки суцільних рубок. Організаційно-технічні показники суцільних рубок: ширина, довжина, напрям лісосіки, напрям рубки. Організаційно-технічні показники суцільних рубок: площа лісосіки, спосіб і термін прилягання лісосік, заруб. Особливості та класифікація способів поступових рубок, умови проведення. Переваги і недоліки поступових рубок. Рівномірно-поступові рубки: класичні і спрощені. Групово-поступові рубки. Характерні особливості вибіркових рубок. Добровільно-вибіркові рубки і їх організаційно-технічні показники. Способи очищення місць рубок лісу. Відведення лісок в головне рубання лісу. Лісівничі заходи щодо відновлення лісу після проведення головних рубань лісу. Поняття про доглядові рубання. Біологічні і економічні передумови проведення доглядових рубань. Завдання доглядових рубань. Черговість призначення насаджень в доглядові рубання. Види доглядових рубань, вікові межі їх проведення, мета кожного з них. Методи проведення доглядових рубань рівномірного зріджування. Методи проведення доглядових рубань нерівномірного зріджування. Час проведення доглядових рубань на протязі року. Поділ дерев за їх господарсько-біологічними ознаками на категорії при відборі їх у рубку. Інтенсивність і повторюваність доглядових рубань. Очищення місць доглядових рубань. Огляд місць рубок. Особливості проведення доглядових рубань в насадженнях сосни. Особливості проведення доглядових рубань в насадженнях дуба. Відведення лісосік під освітлення та прочищення. Відведення лісосік під проріджування та прохідні рубки. Технічна документація на проведення доглядових рубань. Лісівничі вимоги до технології доглядових рубань. Лісосічні роботи при проведенні доглядових рубань. Технологія і організація доглядових рубань в молодняках. Технологія і організація проріджувань і прохідних рубок. Санітарні рубки, мета їх проведення і види. Особливості призначення, відведення і проведення санітарних рубок. Лісовідновні рубки, їх завдання, особливості проведення. Догляд за узліссям, догляд за підліском, ліквідація захаращеності. Ландшафтні рубки, реконструктивні рубки. Поняття про продуктивність лісу та їх види. Актуальність підвищення продуктивності лісів. Система заходів по підвищенню біологічної продуктивності лісів.

Література

1. Атрохин В.Г., Иевинь И.К. Рубки ухода и промежуточное лесопользование. – М.: Агропромиздат, 1985. – 255 с.
2. Атрохин В.Г., Кузнецов Г.В. Лесоводство. Изд. вт., перераб. и доп. – М., Агропромиздат, 1989. – 400 с.
3. Атрохин В.Г., Кураншин В.Я. Ландшафтное лесоводство. – М., 1991. – 177 с.
4. Атрохин В.Г., Самсонова Л.П. Технология рубок ухода за лесом. Конспект лекций. Пушкино. 1980. – 70 с.
5. Велицинский В.М. Рубки ухода за лесом. – М.: Лесн. пром-сть, 1982. – 96 с.
6. Генсірук С.А. Ліси України // Наук. т-во ім. Шевченка, МО України, Укр.ДЛТУ. – Львів, 2002. – 496 с.
7. Горшенин Н.М., Швиденко А.Й. Лесоводство. Львов, Выща школа, 1977. – 303 с.
8. Гринченко В.В. Прогрессивная технология рубок ухода за лесом. Конспект лекций. Пушкино. 1980. – 53 с.
9. Гринченко В.В., Самсонова Л.П. Проведение рубок ухода за лесом. – М.: Лесн. пром-сть, 1982. – 80 с.
10. ДСТУ 2980-95. Культури лісові. Терміни та визначення. – К., 1996. – 64 с.
11. ДСТУ 3404-96. Лісівництво. Терміни та визначення. – К., 1997. – 43 с.
12. ДСТУ 3534-97. Знаки натурні лісовпорядні і лісогосподарські. – К., 1997. – 19 с.
13. Закон України про охорону навколишнього середовища / Постанова Верховної Ради України від 8.10.1991 р. № 41. – К., 1991. – 35 с.
14. Конституція України. – К.: Право, 1996. – 47 с.
15. Лісівництво. Термінологічний словник. – Львів: НЛТУУ. – 2006. – 84 с.
16. Лісовий кодекс України. – К., 2006. – 75 с.
17. Мелехов И.С. Лесоведение. – М.: Лесн. пром-сть, 1980. – 406 с.
18. Мелехов И.С. Лесоводство. – М.: Агропромиздат, 1989. – 302 с.
19. Про затвердження Правил відновлення лісів і лісорозведення / Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.1996 р. № 97. – К., 1996. – 8 с.
20. Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів / Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 724. – К., 2007. – 8 с.
21. Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок / Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. № 733. – К., 2007. – 22 с.
22. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів / Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 року. № 761. – К., 2007. – 18 с.
23. Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат / Постанова Кабінету Міністрів України від 22.10.2008 р. № 929. – К., 2008. – 16 с.

24. Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України / Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2010 р. № 175 / Наказ ДКЛГУ № 364 від 23.12.2009 р. – К., 2009. – 12 с.
25. Санітарні Правила в лісах України / Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1995р. № 555. – К., 1995. – 21 с.
26. Свириденко В.Є., Бабіч О.Г., Киричок Л.С. Лісівництво: Підручник / За ред. В.Є. Свириденка. – К.: Арістей, 2005. – 544 с.
27. Свириденко В.Є., Швиденко А.Й. Лісівництво: Підручник. – К.: Сільгосп-освіта, 1995. – 363 с.
28. Справочник лесоведа / Под редакцией П.С. Пастернака – К.: Урожай, 1990. – 296 с.
29. Швиденко А.Й., Остапенко Б.Ф. Лісознавство: Підручник. – Чернівці: Зелена Буковина, 2001. – 358 с.
30. Швиденко А.Й. Лісівництво: Підручник. – Чернівці: Рута, 2004. – 304 с.

ЛІСОВІ КУЛЬТУРИ І ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ

Плодоношення деревно-чагарникових порід. Періодичність плодоношення. Прогнозування майбутнього врожаю. Способи обліку. Організація лісонасінної бази.

Лісонасінні плантації вегетативного походження. Родинні лісонасінні плантації. Постійні та тимчасові лісонасінні ділянки. Селекційні категорії дерев та насаджень. Селекційні категорії лісового насіння. Достигання плодів та насіння. Строки і способи заготівлі лісонасінної сировини основних лісо твірних порід. Переробка шишок хвойних порід в шишкосушарках. Переробка сухих та соковитих плодів. Зберігання насіння хвойних та листяних порід. Зберігання жолудів дуба. Передпосівна підготовка насіння. Загальні відомості про ерозію ґрунтів. Формування партії лісового насіння. Відбір середньої проби. Показники якості лісового насіння, які визначають шляхом пророщування. Чистота лісового насіння. Методи визначення. Доброякісність лісового насіння. Методи визначення. Конструкції полезахисних смуг. Вплив лісосмуг різної конструкції на мікроклімат. Полезахисні смуги на незрошуваних землях. Агротехніка вирощування. Попереднє обстеження лісонасінних об'єктів. Внутрігосподарська оцінка якості лісового насіння. Порядок відбору виїмок для формування об'єднаної проби. Лісонасінне районування. Загальні відомості про лісовий розсадник. Вибір ділянки під лісовий розсадник. Організація території лісового розсадника. Види розсадників. Види садивного матеріалу, що вирощується в лісових розсадниках. Сівозміни в лісових розсадниках. Обробіток ґрунту в лісових розсадниках. Застосування добрив і гербіцидів в лісових розсадниках. Посівне відділення. Вирощування сіянців у відкритому ґрунті. Шкільне відділення лісового розсадника. Вегетативне розмноження деревних і чагарникових рослин. Полезахисні смуги на незрошуваних землях. Технічне приймання робіт в лісовому розсаднику. Інвентаризація садивного матеріалу в лісових розсадниках. Категорії лісокультурних площ. Черговість заліснення. Густота

лісових культур. Обробіток ґрунту під лісові культури. Закріплення рухомих пісків. Заліснення пісків. Використання добрив при вирощуванні лісу. Методи і способи створення лісових культур. Види лісових культур. Технічне приймання лісових культур. Інвентаризація лісових культур. Оцінка якості лісових культур при переведенні у вкриті лісовою рослинністю землі. Догляд за культурами до змикання крон. Книга лісового розсадника. Реконструкція малоцінних насаджень лісокультурними методами. Рекультивація земель. Книга обліку лісових культур. Лісові культури в борах. Лісові культури в суборах. Лісові культури в сугрудах. Способи, види і схеми сівби в лісових розсадниках. Строки сіяння, норми висівання та глибина загортання насіння. Догляд за посівами до та після появи сходів. Вирощування сіянців хвойних порід. Вирощування сіянців листяних порід. Захисні лісосмуги вздовж шляхів транспорту. Вирощування живцевих саджанців. Заготівля і вкорінення зелених живців. Маточні плантації для заготівлі живців. Викопування та зберігання садивного матеріалу. Лісові культури під наметом лісу. Часткові лісові культури. Суцільні лісові культури та добір порід при їх створенні. Переваги і недоліки висівання лісових культур. Способи сівби. Умови застосування. Лісові культури сосни звичайної. Лісові культури дуба звичайного. Лісові культури верби білої і ламкої. Комплекс заходів (агротехнічних, гідротехнічних, лісівничих) направлених на попередження або ліквідацію наслідків водної ерозії. Протиерозійна організація території землекористування. Платаційні лісові культури. Коротка історія лісокультурної справи та захисного лісорозведення в Україні. Атестація лісових культур. Види деревних шкіл і їх призначення. Суцільний обробіток ґрунту під лісові культури. Частковий обробіток ґрунту під лісові культури. Системи обробітку ґрунту в лісових розсадниках. Проектування об'єктів лісовідновлення і лісорозведення. Значення плідництва в народному господарстві. Породно-видовий склад плодових та ягідних культур. Вибір місця під сад. Закладання саду. Вирощування саджанців плодових та ягідних культур. Догляд за плодовим садом. Фази вегетації та спокою плодових дерев. Переваги і недоліки садіння лісових культур. Способи садіння. Умови застосування. Методи і способи змішування лісових культур.

Література

1. Гордієнко М.І., Фесюк А.В., Маурер В.М., Гордієнко Н.М. Лісові культури. – К.:ВПОЛ, 1995 – 344с.
2. Гордієнко М.І., Корецький Г.С., Маурер В.М. Лісові культури. – К.: Сільгоспосвіта, 1995 – 328с.
3. Дебринюк Ю.М., Осмола М.Х., М'якуш І.І., Мельник О.С. Лісовирощування в західному регіоні України. – Львів: Світ, 1994 – 408с.
4. Дебринюк Ю.М., Калінін М.І., Гузь М.М., Шаблій І.В. Лісове насінництво. Львів: Світ, 1998 – 432с.

5. Гордієнко М.І., Гузь М.М., Дебринюк Ю.М., Маурер В.М. Лісові культури. Львів: Камула, 2005 – 608с.
6. Родин А.Р., Родин С.А. Лесные культуры и лесомелиорация. – М.: Агропромиздат, 1987 – 320 с.
7. Вакулюк П.Г., Самоплавський В.І. Лісовідновлення та лісорозведення в рівнинних районах України. – Фастів: Поліфаст, 1998 – 507с.
8. Калінін М.І. Лісові культури. – К.: УМКВО, 1991 – 152с.
9. ДСТУ 2980-95 Культури лісові. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт України, 1995 – 64с.
10. Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів.

ЛІСОВА ТАКСАЦІЯ І ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ

Техніка вимірювання діаметра зрубаного і зростаючого дерева. Збіг стовбура, його види і значення. Способи визначення об'єму стовбура зрубаного дерева. Особливості технічного приймання круглих ділових лісоматеріалів. Вимірювання висоти дерева висотомірами на геометричному принципі. Вимірювання висоти дерева висотомірами на тригонометричному принципі. Особливості користування оптичними висотомірами. Технологія визначення середньої висоти деревостану. Визначення запасу деревостану візуальним і вимірювальним способами. Планово-картографічні матеріали інвентаризації лісового фонду, їх зміст і особливості складання. Технологія визначення середнього діаметра деревостану різними способами. Способи визначення відносної повноти деревостану. Особливості визначення абсолютної повноти деревостану. Таксаційний опис, його зміст, призначення, особливості складання. Організація лісовпорядних робіт, їх види та особливості. Господарські частини, особливості їх виділення. Господарські секції, особливості їх виділення. Стиглість лісу, її види і значення для лісового господарства. Розрахункова лісосіка, її встановлення і значення. Встановлення щорічного обсягу доглядових рубань. Таксація лісосіки суцільним переліком дерев.

Література

1. Таблиці ходу росту і товарності насаджень деревних порід України. -К.: Урожай, 1969.-111 с.
2. Гром М.М. Лісова таксація: Підручник . – Львів: УкрДЛТУ, 2005.-352с.
3. Гірс О.А., Новак Б.І., Кашпор С.М. Лісовпорядкування: Підручник. – К.: Арістей, 2004.-384с.
4. Загреєв В.В. и др. Лесная таксация и лесоустройство. – М.:Экология, 1991.-384с.
5. Поляков А.Н. Практикум по лесной таксации и лесоустройству. – М.: Агропромиздат, 1987.- 182 с.
6. Анучин Н.П. Лесная таксация. – М.: Лесная промышленность, 1982. 552с.

7. Вагин А.В и др. Лесная таксация и лесоустройство. – М.: Лесная промышленность, 1978. - 368 с.
8. Вагин А.В и др. Практикум по лесной таксация и лесоустройству. – М.: Лесная промышленность, 1979. – 184 с.
9. Зеленський М. Н., Бусько М. М. Таксація лісосікового фонду (практикум) Львів: Манускрипт, 2001. – 158с.
10. Кутя М.М. Лісотаксаційні виміри та інструменти. - Березне: БЛК, 2004. - 39 с
11. Кутя М.М. Таксація насаджень. Посібник для самостійного вивчення. – Березне: БЛК, 2008.- 31 с.
12. Кутя М.М. Таксація стовбура зрубаного дерева та його частин. Посібник для самостійного опрацювання. - Березне: БЛК, 2008.- 18 с.
13. Кутя М.М. Таксація лісових сортиментів. Навчальний посібник для самостійного опрацювання. - Березне: БЛК, 2008.- 43 с.
14. Кутя М.М. Визначення таксаційних показників лісових насаджень. Навчальний посібник для самостійного вивчення. - Березне: БЛК, 2010.- 46 с.
15. Кутя М.М. Визначення таксаційних показників деревних стовбурів. Навчальний посібник для самост. вивчення. - Березне: БЛК, 2011.- 32 с.
16. Кутя М.М. Таксація лісосічного фонду. Навчальний посібник для самостійного опрацювання. - Березне: БЛК, 2011.- 30 с.
17. Ніжаловський Ю.В., Кутя М.М. Лісова таксація і лісовпорядкування. Навчально - методичний посібник для самостійного опрацювання. Березне: БЛК, 2004. – 158 с.
18. Семенюта Ф.И. Лабораторно-практические занятия по лесной таксации и лесоустройству.- М.: Лесная промышленность, 1968.– 208 с.
19. Цурик Є. І. Таксація дерева та його частин. – Львів: НЛТУ України, 2006.328с.
20. Цурик Є.І. Таксаційна будова насаджень.– Львів: УкрДЛТУ,1998.– 148 с.
21. ГОСТ 2708-75. Лесоматериалы круглые. Таблицы объемов. – М.: Госкомстандартов СМ СССР, 1975. – 33 с.
22. ГОСТ 9462-88. Лесоматериалы круглые лиственных пород. – М.: Госкомстандартов СМ СССР, 1988. – 10 с.
23. ГОСТ 9463-88. Лесоматериалы круглые хвойных пород. – М.: Госкомстандартов СМ СССР, 1988. – 13 с.
24. ГОСТ 3243-88. Дрова. Технические условия. – М.: Госкомстандартов СМ СССР, 1988. – 6 с.
25. ДСТУ 3404-96. Лісівництво. Терміни і визначення. К.: Держстандарт України, 1996. – 32 с.
26. ДСТУ 4020-2-2001. Лісоматеріали круглі та пиляні. Методи обмірювання та визначення об'ємів. Частина 2. Лісоматеріали круглі. К.: Держстандарт України, 2001. – 70 с.

27. ДСТУ 3534-97. Знаки натурні лісовпорядні і лісогосподарські.- К.: Держстандарт України, 1997. – 20с.
28. Інструкція з обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного комітету лісового господарства України. Затверджена наказом Держкомлісгоспу України від 19. 12.2003р., № 205 - 18 с.
29. Інструкція з впорядкуванню лісового фонду України. Частина перша. Польові роботи.- Ірпінь:ВО "Укрдержліспроект", 2006. -75с.
30. Кутя М.М. Лісова таксація. Нормативно-довідкові матеріали. - Березне: БЛК, 2009.- 118 с.
31. Лісовий Кодекс України. – К.: Держкомлісгосп України, 2006. – 15с.
32. Методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Держкомлісгоспу. Наказ Держкомлісгоспу України від 22.11.2010. № 403.
33. Методика визначення розрахункової лісосіки.– К.: Держкомлісгосп України. 2000. – 4 с.
34. Нормативно-справочные материалы для таксации лесов Украины и Молдавии. – К.: Урожай, 1987. -559с.
35. Порядок спеціального використання лісових ресурсів. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05. 2007 р. № 761.
36. Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05. 2007 р. № 733.
37. Правила рубок головного користування. Наказ Держкомлісгоспу України від 23.12.2009р., № 364 - 11 с.
38. Правила поліпшення якісного складу лісів. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05. 2007 р. № 724
39. Сортиментные таблицы для таксации леса на корню .- К.: Урожай, 1984. – 628с.

ЛІСОЗАХИСТ

Класифікація шкідників за групами шкідливості, ознаки їх виявлення. Кореневі шкідники. Характеристика травневих хрущів, заходи захисту сіянців та молодняків.

Вовчок звичайний, характеристика, заходи захисту сіянців. Соснові довгоносики, біологія розвитку, заходи захисту хвойних молодняків. Підкоровий сосновий клоп, біологія розвитку, шкода заподіяна клопами сосновим молоднякам, заходи захисту. Хвоє – та листогризучі шкідники, ознаки виявлення, шкода нанесена лісовому господарству, заходи захисту насаджень. Родина короїди, види, ознаки виявлення, шкода нанесена лісовому господарству, заходи захисту насаджень. Види вусачів на хвойних і листяних породах, ознаки виявлення, шкода нанесена лісовому господарству, заходи захисту насаджень. Класифікація хвороб за групами шкідливості. Хвороби плодів та насіння.

Охарактеризувати муміфікацію жолудів та насіння берези, заходи захисту. "Вилягання сіянців", розвиток хвороби, заходи захисту. "Шютте" сосни звичайної, розвиток хвороби, нанесена шкода, заходи захисту сіянців та лісових культур. "Борошниста роса", розвиток хвороби, нанесена шкода сіянцям та саджанцям дуба, заходи захисту. Ракові хвороби на хвойних і листяних деревних породах, ознаки виявлення, шкода від них та заходи захисту насаджень. Судинні хвороби, їх види та розвиток збудників, шкода нанесена ними листяним породам, заходи захисту насаджень. Коренева губка, розвиток хвороби, шкода нанесена лісовим насадженням, заходи їх захисту. Опеньок осінній, розвиток хвороби, шкода нанесена лісовим насадженням, заходи їх захисту. Стовбурні гнилі хвойних насаджень, ознаки виявлення, шкода, заходи захисту. Способи біологічного методу, їх характеристика. Способи фізико-механічного методу боротьби, навести приклади. Лісогосподарський метод, боротьба із шкідливими організмами. Загальний нагляд за шкідниками та хворобами лісу, способи проведення та сигналізація.

Література

1. Воронцов А.И., Семенкова И.Г. Лесозащита. – М.: ВО Агропромиздат, 1988. – 335с.
2. Падій М.М. Лісова ентомологія. – К.: Видавництво УСГА, 1993.- 349с.
3. Завада М.М. Лісова ентомологія. – К.: Квіц, 2007.-183с.
4. Циліорик А.В., Шевченко С.В. Лісова фітопатологія. – К.: Квіц, 2008. - 432с.
5. Шевченко С.В. Лісова фітопатологія. - Львів: Видавництво Львівського університету, 1968. – 342с.
6. Мозолевская Е.Г. и др. Практикум по лесозащите. – М.: ВО Агропроиздат, 1988. – 109с.
7. Циліорик А.В., Шевченко С.В. Лесная фитопатология (практикум). –К.: Головное издательство «Вища школа», 1983. – 174с.
8. Падий Н.Н. Краткий определитель вредителей леса. – М.: Лесная промышленность, 1972. – 287с.
9. Аверкиев И.Е. Атлас вреднейших насекомых леса. – М.: Лесная промышленность, 1973. – 128с.
10. Гайченя П.А. і інші. Стовбурні шкідники лісу (атлас-визначник). – К.: Видавництво Урожай, 1970. – 72с.
11. Вакин А.Т. и др. Пороки древесины. – М.: Лесная промышленность, 1980. – 112с
12. Журавлев И.И. и др. Болезни лесных деревьев и кустарников. – М.: Лесная промышленность, 1974. – 240с.
13. Шевченко С. В., А.В. Циліорик. Лесная фитопатология. – К.: Головное издательство «Вища школа», 1986. – 381 с.
14. Положенцев П.А., Козлов В.Ф. Малый атлас энтомофагов. – М.: Лесная промышленность, 1971. – 117с.

15. Татаринов К.А. Фауна хребетних заходу України. – Львів: Видавництво Львівського університету, 1973. – 254с.
16. Марисова І.В., Талпош В.С. Птахи України. – К.: Головне видавництво «Вища школа», 1984. – 183с.
17. Бондар О.О., Білоус В.П. Захист лісу від шкідників та хвороб (навчальний посібник).– Боярка, 2007. – 72с.
18. Санітарні правила в лісах України. Затверджено Постановою Кабінету міністрів України від 27.08.1995 р. № 555.

ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Структура оборотних фондів. Показники оборотності. Методика визначення чисельності і складу робітників за професіями при комплектуванні бригад. Лісові такси, їх економічний зміст та порядок застосування. Поняття про ціну, види цін та їх складові елементи. Методика нарахування заробітку при різних системах оплати праці. Калькуляція собівартості продукції, робіт, послуг лісогосподарського виробництва. Зміст і нарахування основної і додаткової заробітної плати. Основні форми організації праці в лісогосподарському виробництві. Види бригад, організація їх роботи. Поняття собівартості, класифікація затрат. Шляхи зниження собівартості. Поняття про основні засоби, їх особливості та класифікація на групи.

Форми і системи заробітної плати. Тарифна система, її зміст і характеристика елементів. Продуктивність праці та шляхи підвищення продуктивності праці на лісогосподарських підприємствах. Визначення комплексної норми виробітку і норми часу в лісогосподарському виробництві. Технічне нормування і його роль в організації та оплаті праці. Основні засоби, їх особливості та класифікація по групах. Види зносу. Поняття про амортизацію. Виробничий цикл. Тривалість і структура виробничого циклу. Види та склад заробітної плати. Види та структура собівартості. Дохід, прибуток та рентабельність і методика їх визначення. Виробнича потужність підприємств і її види. Зміст і основи планування виробничої програми. Відмінні особливості л/г від інших галузей н/г. Облік виконаних робіт та порядок їх приймання. Аналіз господарської діяльності, його значення для прийняття рішень та підвищення ефективності виробництва. Продукція л/г та її значення для н/г України. Склад, класифікація кадрів і їх роль в лісогосподарському виробництві. Суть виробничого процесу та його складові елементи. Види заробітної плати. Тарифна система, її роль в оплаті праці.

Література

1. Р.М. Аношин. “Экономика, организация и планирование в лесхозах”. – М.: “Лесная промышленность”, 1984 – 278 с.

2. Бойчик І.М. Економіка підприємств. Навч. посібник.-К.: Атіка, 2002.-480 с.
3. Н.Н.Кожухов “Экономика лесного хозяйства”. - М.: “Лесная промышленность”, 1978 – 214 с.
4. Коваль А.Я. Планування виробництва в лісовому господарстві: навч. посіб.- Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2011.- 504 с.
5. Лісовий кодекс України: офіц. вид.- К.: Ін Юре, 2000.- 80 с.
6. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах лісового господарства України: затв. наказом Держ. ком. ліс. гос-ва України від 08.11.2002 №146.-К., 2002.-143 с.
7. Пітер Пірс. Основи економіки лісового господарства. – К.: ТОВ «Видавничий дім» ЕКОінформ», 2006. -224 с.
8. Податковий кодекс України. Верховна Рада України. 02.12.2010 №2755-VI від 20.12.2010 /zakon.rada.gov.ua/ go/2755-17/ (Розділ XVII Збір за спеціальне використання лісових ресурсів).
9. Приймак Г.О. “Економіка підприємств”.- К.: 1999р -108 с.
10. Про внесення змін до Лісового кодексу України: Закон України №3404-IV//Ліс. І мислив. журнал.-2006.- №2.-С.1-15 (додаток).
11. Сенько Є.І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарств: навч. посіб. –К.: Знання, 2012. - 487 с.
12. Синякевич І.М. Економіка галузей лісового комплексу / І.М.Синякевич. – Львів: Світ, 1996.-180 с.
13. Синякевич І.М. Економіка лісокористування: навч. підруч./І.М.Синякевич.- Львів: ІЗМН, 2000. – 402с.
14. Синякевич І.М. Лісова політика: підручник /І.М.Синякевич. – Львів:ЗУКЦ, 2005. – 224 с.
15. Сидорчук М.О. Економіка, організація та планування лісового господарства. Навч. посібник для самостійного опрацювання. – Березне.: БЛК, 2009. – 130 с.
16. Н.І.Травкін “Практикум по економіці, організації і плануванню лісгосподарського виробництва”. -М.:“Лісова промисловість”,1987 – 135 с.
17. Р.М. Аношин “Сборник задач по экономике, организация и планированию в лесном хозяйстве”. – М.: “Лесная промышленность”, 1970 – 94 с.
18. Норми виробітку, часу і витрати палива на рубки формування та оздоровлення лісів.- К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2007.- 121 с.
19. Норми виробітку на виконання лісокультурних, лісозахисних та протипожежних робіт. – К., 2007.- 129 с.

20. Галузева тарифна угода по оплаті праці працівників об'єднань, підприємств і організацій системи Державного агентства Лісове господарство України
21. Тарифні ставки робітників по основних видах лісозаготівельних і лісогосподарських робіт у Березнівському ДПЛГ.

МЕХАНІЗАЦІЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Марки, будова, підготовка до роботи плугів, які застосовуються в розсаднику. Марки, будова, підготовка до роботи плугів, які застосовуються на зрубках з дренажними ґрунтами з кількістю пеньків до 600шт/га. Культиватори, які використовуються в розсаднику, для суцільного обробітку ґрунту, марки, будова, підготовка до роботи. Сівалки, які застосовуються в розсаднику, будова однієї з них, підготовка до роботи. Лісосадильні машини, які використовуються на дренажних ґрунтах з кількістю пеньків до 600 шт/га, будова однієї з них, підготовка до роботи. Машини і механізми для трелювання деревини від доглядових рубань за лісом, марки, будова однієї з них. Марки, будова, підготовка до роботи бензомоторних пил. Машини і механізми для викопування садивного матеріалу в розсаднику, будова, основні регулювання. Марки і види борін, будова однієї з них, основні регулювання. Види і способи зберігання машин. Машини для очищення насіння, будова і робота машини МОС – 1А. Боротьба з лісовими пожежами. Використання машин і знарядь при гасінні лісових пожеж. Вид і способи підготовки ґрунту на зрубках з дренажними ґрунтами, машини і механізми, що використовуються (назвати марки знарядь, привести їх технологічні схеми роботи). Вид і способи підготовки ґрунту на зрубках з постійним зволоженням, машини і механізми, що використовуються (назвати марки знарядь, привести їх технологічні схеми роботи). Вид і способи підготовки ґрунту з тимчасовим перезволоженням, машини і механізми, що використовуються (назвати марки знарядь, привести їх технологічні схеми роботи). Підібрати засоби механізації для лісовідновлення на дренажних зрубках з сухими і свіжими ґрунтами з кількістю пнів до 600шт. на 1га (підготовка ґрунту, посів, посадка, агротехнічний і лісівничий догляди). Підібрати засоби механізації для виконання комплексу робіт в розсаднику (догляд, викопування посадкового матеріалу).

Література

1. Ларюхин Г.А. Механизация лесного хозяйства и лесозаготовок,- М.: Лесная промышленность, 1987,- 127 с.
2. Силаев І .В., Шапкин О.М., Золотаревський А.А. Механизация работ в комплексном лесном предприятии.- М.: Лесная промышленность, 1989,- 110
3. Метальников М.С. Практикум по лесохозяйственным машинам.- М.: Агропромиздат, 1990.- 63 с.
4. Гапоненко В.С., Войтюк Д.Г. Сільськогосподарські машини.-К.: Урожай,

- 1993.-42с.
5. Пронин Л.Ф., Молестова Г.А. Практикум по лесохозяйственным машинам.-М.: Высшая школа, 1984.- 59 с.
  6. Зима И.М., Малюгин Т.Т. Механізація лісогосподарських робіт.- К.: Інкос, 2006.-488с.
  7. Мельников Д.И. Тракторы.-М.: Агропромиздат, 1990.-367с.
  8. Павлице В.Т. Прикладна механіка.- Львів.: Інтелект-Захід, 2004.-368с.

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Трудовий договір та порядок його укладання. Розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця. Випадки повної матеріальної відповідальності за шкоду заподіяну підприємству. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві. Дії керівника робіт у разі нещасного випадку з працівником. Порядок проведення первинного інструктажу на робочому місці. Порядок проведення повторного інструктажу. Забезпечення безпеки під час збирання лісового насіння і шишок. Підготовка лісосіки до розробки. Умови праці і заходи попередження отруєнь під час роботи з отрутохімікатами. Організація робіт і попередження травматизму під час гасіння лісових пожеж. Правила перевезення людей на автомобілях. Дія електричного струму на організм людини і фактори, які впливають на це. Первинні засоби пожежегасіння, порядок застосування. Надання першої допомоги при електротравмах. Охорона праці неповнолітніх. Випадки і порядок призначення надурочних робіт. Заходи по попередженню переохолодження організму на виробництві. Техніка безпеки під час виконання підготовчих робіт на лісосіці.

Література

1. Бедрій Я.І. Охорона праці. - Львів: в-во «е К.К.К.о», 1997.-258с.
2. Геврик Є.О. Охорона праці. - К.: Ніка-Центр, 2007.-376с.
3. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. - Львів: Афіша, 2002.-320с.
4. Никитин Л.И., Попов Ю.В. Охрана труда и противопожарная защита. - М.: Лесн.пром-сть, 1974.-200с.
5. Щербаков А.С., Никитин Л.И., Бобков Н.Г. Охрана труда в лесной и деревообрабатывающей промышленности. - М.: Лесн.пром-сть, 1982.-376с.